

Informacija apie patyčias

KAS YRA PATYČIOS?

Patyčios – tai įvairus elgesys, kai vaikai žemina, skaudina vieni kitus. Tai gali būti:

- apkalbinėjimas;
- erzinimas;
- gąsdinimas;
- ignoravimas;
- kabinėjimasis;
- kuprinės, sąsiuvinių ar kitų daiktų atiminėjimas;
- mušimas;
- pikty, erzinančių SMS žinučių ar elektroninių laiškų siuntinėjimas;
- pinigų atiminėjimas;
- pravardžiavimas;
- stumdymas ar kt. (Vaikų linija, 2011).

POŽYMIAI, RODANTYS, KAD VAIKAS GALI PATIRTI PATYČIAS:

- Pasikeitęs vaiko elgesys (pvz., vengia pokalbių apie mokyklą). Nepaaiškinami sužalojimai.
- „Dingę“, sugadinti daiktai (pvz., dingo knygos, sąsiuviniai ar kt.).
- Vaikas nuolat mini, jog skauda galvą, skauda pilvą ar kt. Nerandama juntamų pojūčių priežasties.
- Pasikeitę valgymo įpročiai (pvz., grįžęs iš mokyklos vaikas labai daug užkandžiauja).
- Suprastėję akademiniai pasiekimai, nesidomėjimas mokykliniais dalykais, atsisakymas eiti į gimnaziją.
- Staigus draugų praradimas arba atsisakymas palaikyti ryšį su draugais, klasiokais ar kt. bendraamžiais.
- Save žalojantis elgesys (pvz., pjaustymasis, mintys apie savižudybę, rizikingas elgesys) (Stopbullying, 2021).

Į visus vaiko elgesio pokyčius verta atkreipti dėmesį, tačiau, norint išsiaiškinti tikrą situaciją, reikalingas pokalbis su vaiku. Net jei nepastebite jokių pokyčių, verta domėtis, kaip vaikas jaučiasi, kas vyksta gimnazijoje, klasėje.

POŽYMIAI, RODANTYS, KAD VAIKAS GALI PATIRTI PATYČIAS:

- Gaunate informaciją iš gimnazijos darbuotojų, mokinių, tėvų, draugų ar kt., jog jūsų vaikas susimušė, susistumdė, apsižodžiavo. Paprašius vaiko paaiškinti situaciją, vaikas kaltina nukentėjusį vaiką (pvz., išprovokavo, jis pats tyčiojasi iš savęs ar kt.).
- Pastebėjote, kad vaikas bendrauja su vaikais, kurie agresiją nukreipia į kitus (pvz., agresyvią, netinkamą leksiką nukreipia į kitus).

- Vaikas turi naujų daiktų ar papildomų pinigų.
- Vaikas nuolat nerimauja dėl savo populiarumo, reputacijos.
(Stopbullying, 2021).

Į visus vaiko elgesio pokyčius verta atkreipti dėmesį, tačiau, norint išsiaiškinti tikrą situaciją, reikalingas pokalbis su vaiku, gimnazijos darbuotojais, aplinkiniai. Net jei nepastebite jokių pokyčių verta domėtis, kaip vaikas jaučiasi, kas vyksta gimnazijoje, klasėje, stebėkite, kaip Jūsų vaikas apibūdina kitus vaikus, kokią vaizdo medžiagą rodo ir pan.

Prisiminkite, nusikaltimo, neteisingo elgesio „auka“ negali pateisinti kito žmogaus, vaiko netinkamo elgesio. Tik dirbdami kartu, stabdydami netinkamą elgesį galime sukurti saugesnę, malonesnę aplinką.

MOKYKITE VAIKUS TEISINGAI REAGUOTI

Kiekvienas vaikas turi suprasti, jog vaikas, kuris nukreipia agresiją į jį, nieko nepasako apie jį, tačiau daug pasako apie vaiką, kuris elgiasi agresyviai. Tyrimai rodo, kad vaikai, kurie elgiasi agresyviai kitų atžvilgiu, turi didesnę valdžios ir kontrolės poreikį nei tie, kurie nesielgia agresyviai. Vaikui yra svarbu tokiose situacijose priekabiautojui parodyti, kad jo netinkamas elgesys neišmuša iš vėžių.

Vaikas turi žinoti būdus, kurie gali padėti patyčių situacijose:

- Susidūręs su patyčių situacija, vaikas gali bandyti pasinaudoti formule: jausmai + smurtautojo netinkamas elgesys ir norimas smurtautojo elgesys (pvz., aš pykstu, kai tu mane pravardžiuoji. Noriu, kad į mane kitą kartą keiptumeisi vardu).
- Susidūręs su patyčių situacija vaikas gali „patvirtinti smurtautojo žodžius (pvz., kai smurtautojas vadina „storu“, vaikas gali pažvelgti į akis ir ramiai pasakyti: „Žinai, tu esi teišus, man tikrai reikėtų daugiau mankštintis“). Šis būdas turi daugiausiai rizikos, tinka vyresniems vaikams.
- Kartais patyčių situacijose padeda reagavimas į agresoriaus žodžiu su humoro jausmu (pvz., kai smurtautojas sako, „jei pats kažkam pasakysi apie situaciją – „gausi į kaulus““, vaikas gali pažvelgti jam į akis ir nusijuokti).
- Kartais padeda pasakymas, kad toks bendravimo būdas yra netinkamas (pvz., kai smurtautojas sako, „čia „bajeris“, mes juokaujam“, vaikas gali pasakyti, kad toks būdas yra netinkamas, nes gali kažką įžeisti).

Rekomendacijos tėvams, jei vaikas patiria patyčias

01

NETEISKITE

Sužinojus, kad iš Jūsų vaiko tyčiojama, svarbu palaikyti vaiką, o ne jį teisti.

Pakalbėkite su vaiku apie situaciją. Nespauskite vaiko, leiskite pačiam vaikui papasakoti, kas nutiko, išsiaiškinkite, kiek vaikų dalyvauja situacijoje, kiek laiko trunka ir t. t.

02

PAKALBĖKITE

03

SUSIPLANUOKITE

Aptarkite su vaiku, kokių veiksmų galėtumėte imtis kartu, kad patyčios būtų sustabdytos.

Pakartokite garsiai, ką artimiausiu metu daryste, pvz., aš rytoj nueisiu į mokyklą ir aptarsiu šią situaciją su tavo klasės auklėtoja.

04

PAKARTOKITE

05

APTARKITE

Aptarkite su vaiku jo reakcijos būdus į patyčių situaciją.

Jei pokalbis su klasės auklėtoja nepadeda, kreipkitės į gimnazijos švietimo pagalbos specialistus. Svarbu, kad su problema neliktumėte vieni.

06

NESUSTOKITE

Rekomendacijos tėvams, jei vaikas vykdo patyčias

01

PASIKALBĖKITE

Pamėginkite ramiai pasikalbėti su savo vaiku apie tai, kas vyksta. Be kaltinimų prasitarkite jam/jai, ką sužinojote apie jo/jos elgesį. Paskatinkite jį/ją kalbėti ir papasakoti, kas skatina jį/ją taip elgtis. Galbūt vaikui reikalinga Jūsų pagalba?

Stebėkite vaiko elgesį, atkreipkite dėmesį, ką jis veikia, su kuo bendrauja.

02

STEBĖKITE

Svarbu apgalvoti, kaip skatinsite tinkamą vaiko elgesį ir stabdysite netinkamą vaiko elgesį bei aptarti tai su vaiku. Vaikas turi žinoti, ko jis gali tikėtis už vienokį ar kitokį elgesį.

03

SKATINKITE

Analizuokite, žymėkitės situacijas, kuriose pasitaikė vaiko netinkamas elgesys (kokiose situacijose pasireiškia netinkamas elgesys, kokia reakcija aplinkinių vaikų, kaip vaikas reaguoja į pastabas, kas nukenčia nuo agresyvaus vaiko elgesio, kada buvo situacija, kai vaikas galėjo elgtis agresyviai, tačiau elgėsi tinkamai).

04

ANALIZUOKITE

Kreipkitės pagalbos į švietimo pagalbos specialistus (socialinius pedagogus, psichologus). Papasakokite savo sunkumą. Paprastai vaikui, kuris agresyviai elgiasi kitų atžvilgiu, reikalinga mūsų visų pagalba. Tai ilgas, sunkus procesas (Vaikų linija, 2011)

05

KREIPKITĖS PAGALBOS

Susidūrus, pastebėjus patyčias galite kreiptis pagalbos į gimnazijos psichologes: Laimutę Milerę, el. p. laimute.milere@ukg.lt; Aisidorą Kriauzaitę, psichologo asistentę, el. p. aisidora.kriauzaite@ukg.lt. Taip pat galite susisiekti su socialine pedagoge Egle Jakštienė, el. p. egle.jakstiene@ukg.lt arba socialine pedagoge Agne Nekvedavičiene, el. p. agne.nekvedaviciene@ukg.lt. Susisiekti su gimnazijos psichologėmis galite darbo dienomis nuo 9 val. iki 16 val. mobiliuoju telefonu 8 679 263 85.

Švietimo pagalbos specialistai